

ВПЛИВ БІЛІНГВІЗМУ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Сучасний етап розвитку суспільства марковано процесом глобалізації та інтеграції досвіду людства. Для успішного спілкування людині замало володіти та користуватися лише однією мовою. Щоб повноцінно функціювати та бути конкурентоспроможною в умовах ринкових економічних відносин, вона змушена знати декілька мов. Саме тому більшість населення нашої планети є білінгвами або мультилінгвами, тобто особами, які володіють двома чи багатьма мовами. Будучи невід'ємною частиною існування людини, багатомовність впливає на її діяльність, у тому числі і ментальну. Відтак, важливо звернути увагу на те, що особливого відбувається з людиною в умовах білінгвізму в цілому, та, зокрема, з інтелектуальними здібностями її.

Як зазначає дослідниця Наталія Бурейко [2], білінгвізм знаходиться в нерозривній єдності зі всіма психічними процесами. Дослідження J. Cummins, W. E. Lambert, D. K. Simonton показують, що білінгвізм є фактором інтелектуального розвитку. Експериментальні дослідження відносно впливу білінгвізму на рівень загального інтелекту є неточними, але існує велика кількість даних, що свідчить про негативний (D. J. Saer), позитивний (H. B. Імедадзе, W. E. Lambert, E. Peal) і нейтральний (S. Arsenian, W. R. Jones, R. Pintner) вплив білінгвізму на розвиток загального інтелекту. Паралельно з інтелектуальними особливостями знаходяться підтвердження позитивного впливу двомовності на розвиток пізнавальних якостей індивіда, зокрема на креативність (M. Leikin), та інші когнітивні процеси (E. Bialystok, O. П. Нікітіна).

Мета нашої розвідки – з'ясувати, чи дійсно білінгвізм (у нашому випадку штучний, або навчальний) позитивно впливає на рівень інтелектуального розвитку особистості.

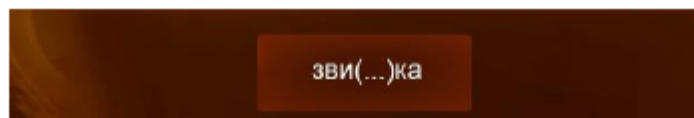
Інтелект (від лат. *Intelectus* – розуміння) – відносно стійка структура розумових здібностей людини, що, на думку американського психолога Девіда Векслера, є глобальною здатністю діяти розумно, раціонально мислити і добре справлятися з життєвими обставинами [5]. Одним із найпопулярніших способів психологічної діагностики інтелекту є тести. Вони з'явилися ще на початку ХХ століття, коли французький уряд доручив Альфреду Біне скласти шкалу інтелектуальних здібностей для школярів. Річ у тому, що у 1881 році було введено загальне обов'язкове навчання. Як наслідок, у переповнених класах опинилися разом і «обдаровані», і явно «відсталі» діти, об'єднані лише за віковими ознаками. Завдання Біне полягало у тому, щоб розподілити школярів по ступенях навчання в залежності від рівня їх «інтелекту».

Тести Біне стали основою сучасних тестів для визначення «коефіцієнта інтелектуальності» (англ. IQ – *Intelligence Quotient*), що дозволяє співвіднести рівень інтелектуальних можливостей індивіда із середніми показниками своєї вікової і професійної групи. Найвідомішим IQ тестом є тест Айзенка, хоча більш точними вважають тести Векслера, тест Равена, тест Амтхауера. Тест Айзенка розроблений для вікової групи від 18 років і передбачає максимальний рівень IQ у 180 балів.

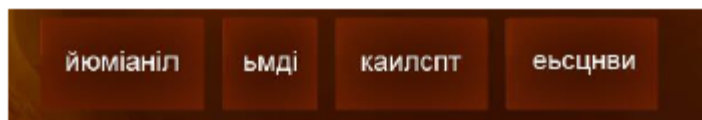
Проаналізувавши один із інтернетових варіантів IQ тесту Айзенка [1], констатуємо, що він складається з 40 різних завдань, виконання яких розраховано на 30 хвилин, а рівень складності їх поступово зростає. Цікаво зазначити, що серед тестових завдань на логічне та просторове мислення, знаходимо такі, що так чи так стосуються мови (загальна кількість таких завдань 17). Типологічно їх можна поділити на такі:

3. вставити слово, яке було б закінченням першого і початком

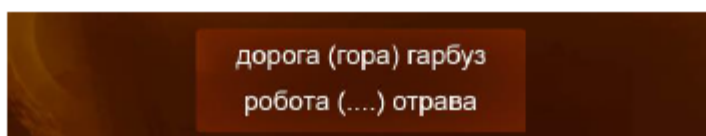
другого:

2) вирішати анаграми і виключити зайве слово:

4. вставити пропущене слово (без будь-яких вказівок):

5. вставити потрібну літеру:

6. вставити пропущену цифру і літеру:

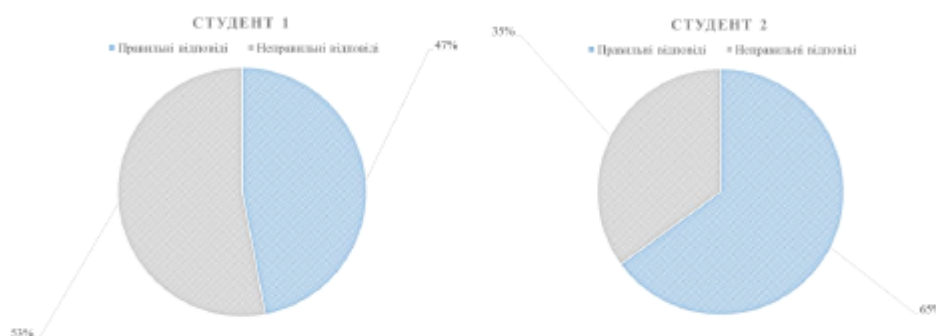

Щоб переконатися у правильності нашого припущення (білінгвізм має позитивний вплив на рівень інтелекту особистості), добірку вербальних завдань IQ тесту Айзенка було запропоновано виконати двом студентам спеціальностей «Українська мова і література» та «Українська (англійська) мова та зарубіжна література» 4 курсу навчання факультету філології та журналістики Херсонського державного університету. Нижче наведено результати виконання завдання обома студентами:

№ завдання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Студент																	

Студент 1 (укр. Мова)	+	+	+	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-
Студент 2 (укр.+англ. Мова)	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	-	-

У відсотковому співвідношенні результати мають такий вигляд:

За показниками отриманих даних доходимо висновку про те, що студент, який вивчає не лише українську, а й англійську мову, має кращий результат проходження IQ тесту Айзенка, що підтверджує позитивний вплив білінгвізму на рівень інтелектуального розвитку особистості.

Література

1. IQ тест Айзенка. – Режим доступу : <http://iq-test.org.ua>.
2. Бурейко, Н. О. Особливості розвитку загального та соціального інтелекту у студентів-білінгвів [Текст] : автореф. Дис. ... канд. псих. Наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Бурейко Наталія Олександрівна; Харк. Нац. Пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – 20 с.
3. Жлуктенко, Ю. А. Лингвистические аспекты двуязычия [Текст] / Ю. А. Жлуктенко. – К. : Вища шк., 1974. – 176 с.
4. Загнітко, А. Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки білінгвізму: аспекти, різновиди, методи [Електронний ресурс] / А. Загнітко //

Лінгвістичні студії : зб. Наук. Праць. – Донецьк, 2013. – Вип. 26. – С. 209-219. – Режим доступу : <http://www.linguisticstudies.org>.

5. Столяренко, Л. Д. Психология и педагогика [Текст] : учебное пособие / Л. Д. Столяренко, В. Е. Столяренко. – 4-е изд. – М. : Юрайт, 2011. – 671 с.